

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ПОЗНАВАЊЕ ПРИРОДЕ

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
СЕДМИ	3	108

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- ✓ Упознавање животињског свијета и његовог значаја за човјека.
- ✓ Разумијевање појава, процеса и односа у природи.
- ✓ Развијање способности за примјену стечених знања о природи у свакодневном животу.
- ✓ Развијање свијести о очувању и унапређењу природне средине.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Упознавање и разликовање основних појмова из Познавања природе.
- Стицање вјештина за класификацију живог свијета.
- Усвајање способности за разликовање биљака, животиња и гљива.
- Стицање основних знања о праживотињама и њиховој улози у природи.
- Развој свијести о опасности од паразитских болести и уочавање начина заштите од истих.
- Стицање вјештина за класификацију животињског свијета.
- Стицање основних појмова о животињама - начин живота, грађа, начин исхране и размножавања.
- Стицање знања о важности животињског свијета за природу и човјека.
- Развијање свијести од опасности од неких животиња.
- Стицање најелементарнијих појмова о еволуцији живог свијета.
- Уочавање важности заштите живог свијета од негативног утицаја човјека.
- Стицање основних знања о механичком кретању.
- Стицање основних знања о узајамном дјеловању тијела.
- Усвајање основних појмова о структури супстанције (атом-молекул), о агрегатним стањима и о густини супстанције.
- Стицање основних знања о притиску.
- Усвајање вјештина за примјену знања о механичком кретању, о узајамном дјеловању тијела, о густини и маси супстанције и о притиску у свакодневном животу.
- Увјежбавање способности посматрања, разликовања и fine моторике кроз практичне задатке и лабораторијске огледе.
- Упознавање са основним физичким величинама.
- Оспособљавање за руковање са мјерилима и инструментима за мјерење.
- Усвајање вјештина за примјену знања о мјерењу у свакодневном животу.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Упознавање подјеле живог свијета на царства	2
2.	Праживотиње	6
3.	Царство животиња	40
4.	Упознавање са еволуцијом живог свијета	6

5.	Механичко кретање	12
6.	Узајамно дјеловање тијела – интеракција	8
7.	Структура супстанције и густина	12
8.	Притисак	8
9.	Мјерења и руковање са мјерилима и инструментима за мјерење	14

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Упознавање подјеле живог свијета на царства (2 часа)

Посебни циљеви:

Стицање вјештина за класификацију живог свијета.

Усвајање способности за разликовање биљака, животиња и гљива

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - наводи царства живих бића приказаних сликовно и схематски; - наводи неке разлике између биљака, животиња и гљива. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разноврсност живог свијета • Основне карактеристике биљака, животиња и гљива

Наставна тема 2: Праживотиње (6 часова)

Посебни циљеви:

Стицање основних знања о праживотињама и њиховој улози у природи.

Развој свијести о опасности од паразитских болести и уочавање начина заштите од истих.

Увјежбавање способности посматрања, разликовања и fine моторике кроз лабораторијске огледе.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - препознаје и именује неке праживотиње; - описује најосновније карактеристике праживотиња (изглед и грађу); - наводи које праживотиње изазивају болести и наводи неке симптоме тих болести; - набраја улогу праживотиња у природи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Праживотиње - опште особине • Практична вјежба - посматрање праживотиња микроскопом • Паразитске праживотиње • Улога праживотиња у природи

Наставна тема 3: Царство животиња (40 часова)

Посебни циљеви:

Стицање вјештина за класификацију животињског свијета.

Стицање основних појмова о животињама - начин живота, грађа, начин исхране и размножавања.

Стицање знања о важности животињског свијета за природу и човјека.

Развијање свијести од опасности од неких животиња.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - набраја основне особине животиња; - наводи најосновније карактеристике 	<ul style="list-style-type: none"> • Особине животиња • Сунђери • Дупљари

сунђера (изглед и станиште);

- именује неке дупљаре и наводи њихове најосновније карактеристике (изглед и станиште);
- наводи најосновније карактеристике пљоснатих и ваљкастих глиста (изглед);
- набраја које глисте изазивају болести и наводи неке симптоме тих болести;
- именује неке представнике мекушаца и опише њихов изглед;
- наводи најосновније карактеристике чланковитих глиста;
- именује представнике зглавкара: ракови, пауколики зглавкари, стоноге и инсекти;
- набраја основне особине зглавкара;
- набраја представнике инсеката;
- наводи начине заштите од штетних инсеката;
- именује неке представнике бодљокожаца и опише њихов изглед;
- набраја основне особине хордата;
- наводи основне разлике између нижих и виших хордата;
- набраја основне особине кичмењака;
- именује неке представнике риба и наводи најосновније карактеристике риба;
- укратко описује начин живота риба;
- наводи значај риба у природи и за човјека;
- именује неке представнике водоземаца и наводи најосновније карактеристике водоземаца;
- укратко описује начин живота водоземаца;
- наводи значај водоземаца у природи и за човјека;
- именује неке представнике гмизаваца и наводи најосновније карактеристике гмизаваца;
- укратко описује начин живота гмизаваца;
- наводи значај гмизаваца у природи и за човјека;
- набраја и препознаје змије отровнице наших крајева;
- наводи начине заштите од уједа и прву помоћ код уједа змије;

- Пљоснате и ваљкасте глисте
- Болести које узрокују пљоснате и ваљкасте глисте
- Мекушци
- Чланковите глисте
- Зглавкари
- Инсекти
- Заштита од штетних инсеката
- Бодљокошци
- Заједничке одлике и подјела хордата
- Виши хордати-кичмењаци
- Рибе
- Водоземци
- Гмизавци
- Змије отровнице наших крајева и заштита
- Птице
- Карактеристике сисара
- Подјела сисара
- Књунари и торбари
- Постељичари
- Прилагођавање сисара животним условима
- Значај сисара
- Заштита животињског свијета

<ul style="list-style-type: none"> - именује неке представнике птица и наводи најосновније карактеристике птица; - укратко описује начин живота птица; - наводи значај птица у природи и за човјека; - набраја основне особине сисара; - набраја основну подјелу сисара; - именује неке представнике кљунара и торбара и наводи њихове најосновније карактеристике; - именује неке представнике постеличара и наводи најосновније карактеристике постеличара; - наводи како се сисари прилагођавају животним условима - миграције и зимски сан; - набраја значај сисара у природи и за човјека; - укратко описује значај заштите животињског свијета и наводи примјере заштите животиња. 	
--	--

Наставна тема 4: Упознавање са еволуцијом живог свијета (6 часова)

Посебни циљеви:

Стицање најелементарнијих појмова о еволуцији живог свијета.

Уочавање важности заштите живог свијета од негативног утицаја човјека.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи неке разлике живота биљних и животињских врста на Земљи у далекој прошлости у односу на садашњост; - наводи неке разлике геолошких доба по карактеристикама живог свијета тог периода; - набраја најједноставније примјере борбе за опстанак животињских и биљних врста; - укратко описује негативан утицај човјека који је доприијео изумирању неких врста. 	<ul style="list-style-type: none"> • Живот на Земљи • Геолошка доба • Борба за опстанак животињских и биљних врста

Наставна тема 5: Механичко кретање (12 часова)

Посебни циљеви:

Стицање основних знања о механичком кретању.

Увјежбавање способности посматрања и разликовања кроз практичне задатке.

Усвајање вјештина за примјену знања о механичком кретању у свакодневном животу.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик:	

<ul style="list-style-type: none"> - демонстрира кад се тијело креће, а када мирује; - наводи и демонстрира врсте кретања; - наводи најосновније дефиниције брзине кретања, пута и путање; - набраја јединице физичких величина: пређени пут, вријеме кретања и брзина кретања; - зна да измјери дужину пута метром; - зна да измјери вријеме кретања штоперицом; - мже да утврди које тијело има дужу путању кретања, а које краћу; - може да утврди које тијело се брже, а које спорије креће. 	<ul style="list-style-type: none"> • Кретање и мировање • Врсте кретања • Брзина кретања, пут и путања • Јединице за пређен пут, вријеме и брзину кретања • Практични задаци: Мјерење дужине пута Мјерење времена кретања Мјерење брзине кретања
--	---

Наставна тема 6: Узајамно дјеловање тијела – интеракција (8 часова)

Посебни циљеви:

Стицање основних знања о узајамном дјеловању тијела.

Увјежбавање способности посматрања, разликовања и фине моторике кроз лабораторијске огледе.

Усвајање вјештина за примјену знања о узајамном дјеловању тијела у свакодневном животу.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - укратко описује узајамно дјеловање тијела у природи; - набраја врсте дјеловања тијела у природи; - зна основну дефиницију силе и именује њену јединицу; - разликује силу Земљине теже и тежину тијела; - зна основну дефиницију трења; - наводи неке примјере штетног и корисног дјеловања силе трења. 	<ul style="list-style-type: none"> • Узајамно дјеловање и врсте дјеловања тијела у природи, сила • Земљина тежа и тежина тијела • Трење • Огледи: Истезање и сабијање еластичне опруге Мјерење силе динамометром Слободно падање Трење при клизању и котрљању

Наставна тема 7: Структура супстанције и густина (12 часова)

Посебни циљеви:

Усвајање основних појмова о структури супстанције (атом-молекула), о агрегатним стањима и о густини супстанције.

Увјежбавање способности посматрања, разликовања и фине моторике кроз лабораторијске огледе.

Усвајање вјештина за примјену знања о густини и маси супстанције у свакодневном животу.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи основне појмове о структури 	<ul style="list-style-type: none"> • Структура супстанције - атоми и молекули • Агрегатна стања • Густина супстанције

<p>супстанције;</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна основну дефиницију атома и набраја његове елементе; - разликује атом од молекуле (на моделу или слици); - именује агрегатна стања; - набраја најосновније карактеристике агрегатних стања; - зна основну дефиницију густине и именује њену јединицу; - може утврдити која супстанција је гушћа, а која рјеђа; 	<ul style="list-style-type: none"> • Огледи: Одређивање густине чврстих тијела Одређивање густине течности
--	---

Наставна тема 8 : Притисак (8 часова)

Посебни циљ:

Стицање основних знања о притиску.

Увјежбавање способности посматрања и разликовања кроз практичне задатке.

Усвајање вјештина за примјену знања о притиску у свакодневном животу.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна основну дефиницију притиска и именује његову јединицу; - наводи шта је атмосферски притисак и укратко опише његов утицај на вријеме; - именује и користи неке уређаје и апарате који функционишу на принципу притиска. 	<ul style="list-style-type: none"> • Притисак • Атмосферски притисак • Практични задаци: Мјерење притиска

Наставна тема 9: Мјерења и руковање са мјерилима и инструментима за мјерење (14)

Посебни циљеви:

Упознавање са основним физичким величинама.

Оспособљавање за руковање са мјерилима и инструментима за мјерење.

Усвајање вјештина за примјену знања о мјерењу у свакодневном животу.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна шта је мјерење; - наводи неке основне физичке величине и њихове јединице; - мјери дужину и именује јединице за дужину; - разликује центиметар, дециметар и метар; - може да утврди шта је дуже, а шта краће; - мјери обим; - мјери површину и именује јединице за површину; - мјери запремину течности и именује 	<ul style="list-style-type: none"> • Мјерење • Основне физичке величине • Мјерење дужине • Мјерење обима • Мјерење површине • Мјерење запремине • Мјерење времена • Мјерење масе

<p>јединице за запремину;</p> <ul style="list-style-type: none"> - може да утврди које тијело има већу, а које мању запремину; - мјери вријеме и именује јединице за вријеме; - разликује секунду, минуто и сат; - мјери масу тијела и именује јединицу за масу; - разликује грам и килограм; - може да утврди које тијело има већу, а које мању масу. 	
--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Наставни програм Познавање природе у седмом разреду у корелацији је са одређеним темама (исходима и садржајима) наставних предмета: Познавање друштва, Математика, Српски језик, Физичко и здравствено васпитање, Ликовна култура

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Предмет Познавање природе за 7. разред обухвата садржаје из биологије и физике и реализује се у фонду од 108 часова годишње, 3 часа седмично. Наставни програм из предмета Познавања природе у највећој мјери прати садржаје програма за наставне предмете Биологија и Физика који се изучавају у седмом разреду редовне наставе. Иако се садржаји у великој мјери међусобно прате, основна је разлика у исходима учења. Исходи учења креирани су у односу на специфичне карактеристике ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања. Поред разлике у исходима учења постоји и значајна разлика у методама и техникама поучавања, те наставним средствима. Ученици са лаким оштећењем интелектуалног функционисања најефикасније стичу знања кроз методе демонстрације и илустрације и ове методе је потребно користити у највећој могућој мјери. Када год постоји могућност потребно је ученике извести у природу и у тој средини им показати животиње, те реализовати једноставне огледе из домена физике. За објашњавање неких садржаја и усвајање одређених исхода пожељно је користити и мултимедијална наставна средства. Градиво које се изучава потребно је повезати са примјерима из свакодневног живота. Такође, треба имати у виду да је ученицима са лаким оштећењем интелектуалног функционисања потребно више понављања и вјежбе у односу на ученике типичног развоја да би усвојили различите појмове.

Приликом реализације наставног програма у условима посебне наставе у складу са могућностима школе потребно је обезбиједити основна наставна средства са којима се могу реализовати различити огледи. Након обрађивања неке теме, као сумирање знања, ученици могу израдити различите паное.

Приликом реализације наставног програма у условима редовне наставе (инклузија) важно је истаћи да се наставне теме различитих научних области не реализују сукцесивно (прво теме које припадају биологији, а затим теме из физике), него наставници (биологије и физике) приликом израде глобалног плана рада врше усклађивање са динамиком рада ученика типичног развоја. Без обзира што се поједине наставне теме изучавају у већем или мањем фонду часова у односу на редовни програм из наставних предмета Биологија и Физика, приликом планирања потребно је водити рачуна да се садржаји у највећој могућој мјери подударају, јер се на тај начин ученици са лаким оштећењем интелектуалног функционисања боље интегришу и више укључују у рад са осталим ученицима, а са друге стране, то олакшава процес припремања наставника за час и саму реализацију. Дешаваће се да ученик са лаким оштећењем интелектуалног функционисања присуствује седмично већем броју часова него што је предвиђено *Наставним планом за основно*

васпитање и образовање ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања, у том случају ове часове потребно је искористити за понављање, увјежбавање и утврђивање градива, што доприноси ефикаснијем усвајању знања.

Оцјењивање ученика треба да се базира на исходима учења. У односу на способности ученика могу да се користе различите технике оцјењивања: усмена провјера знања, писмена провјера знања, практична демонстрација наученог, портфолио и друго.